

продолжения деятельности общества в данном случае следует рассматривать как результат неэффективности управления обществом, что имеет субъективную природу. Нецелесообразность обусловлена наличием субъективных обстоятельств, зависящих от коммерческого юридического лица, и общества в частности (управления и учредителей общества). Такая ситуация возникает в результате неправильных действий общества, когда принятие определенных решений могло бы позволить избежать образования ситуации нецелесообразности продолжения деятельности и применения процедуры ликвидации. Например, таким основанием может быть убыточность, недостаточная прибыльность коммерческой деятельности, разногласия в вопросах управления обществом. Причинами же наступления таких обстоятельств, формирующих основание для добровольного принятия применения процедуры ликвидации, могут быть следующие: финансовые проблемы общества; ошибки, совершенные в процессе управления обществом; сложности, связанные с осуществлением управления обществом. Если нецелесообразность является результатом наличия внутренних негативных факторов, то результатом наличия внешних негативных факторов может стать невозможность дальнейшего продолжения деятельности общества. Если в случае с нецелесообразностью мы имеем дело с принятием решения в целях выхода из сложившейся ситуации, то в случае с невозможностью дальнейшего продолжения деятельности принятие решения о применении процедуры ликвидации является мерой вынужденной. Невозможность продолжения деятельности общества в данном случае носит объективный характер, мало зависит от поведения юридического лица в целом и от участников и управляющих в частности. Это ситуация, когда обстоятельства, препятствующие дальнейшему про-

должению деятельности общества, носят неустрашимый характер. В качестве самостоятельного фактического основания для добровольной ликвидации можно выделить отсутствие у учредителей (участников) общества воли (желания) на дальнейшее продолжение деятельности, что может быть связано с появлением разногласий среди учредителей в вопросе управления обществом или же с изменением жизненных приоритетов учредителей. Такое основание больше подвержено влиянию человеческого фактора, не имеет экономических оснований, а скорее носит поведенческий или социальный характер. Несмотря на то, что выявленные некоторые основания носят условный характер и не являются исчерпывающим перечнем оснований, на наш взгляд, предложенное нами деление видов оснований добровольной ликвидации применимо и в отношении других юридических лиц (с некоторыми изменениями). Например, если в случае с обществами мы говорим о прибыльности, то в отношении некоммерческих юридических лиц данный подход также применим, с тем отличием, что нецелесообразным становится достижение целей, ради которых было создано юридическое лицо или когда по объективным причинам невозможно достичь целей юридического лица.

Поэтому выводы, сделанные в настоящей работе, частично применимы не только к пониманию природы оснований добровольной ликвидации коммерческих предприятий и хозяйственных обществ в частности, но и в целом для юридических лиц.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Саргсян А.А. Основания добровольной ликвидации хозяйственных обществ по гражданскому законодательству Российской Федерации // Вестник Российского государственного гуманитарного университета. 2015. № 1. С.120.

ELEMENTS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS

Lozinskyi Y.

Lviv State University of Internal Affairs, Ukraine

ЕЛЕМЕНТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ

Лозинський Ю.

*К.ю.н., доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін
Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна*

Abstract

The ongoing administrative reform in Ukraine will not be successful without the formation of a fundamentally new administrative and legal system, the primary task of which is to ensure compliance with constitutional requirements in all spheres of public life and complete the reference to outdated dogmas of the Soviet legal system.

Such circumstances became a prerequisite for reviewing the essence of administrative law, its system, method, subject. Of course, this has affected not only the system of subjects of administrative law, the number of elements of which is constantly growing, but also the means, methods and approaches of scientific research on these issues. It is also indisputable that the analysis of the legal status of the subjects of administrative law, including the definition of their essence and significance in modern realities and in the near future, becomes significant.

Administrative law gives legal personality to a much larger range of subjects than in any other branch of law. First of all, the subjects of administrative law are citizens of Ukraine, foreign citizens, stateless persons. Their legal status is different and varies depending on gender, age, health status, citizenship.

Subjects of administrative law are also state bodies, subdivisions of their staff, public organizations, administration of enterprises, institutions, organizations, structural subdivisions of enterprises, institutions, organizations, local self-government bodies.

Given the large number of subjects of administrative law, there is a need for a theoretical study of the essence of the concept of administrative law status, clarifying its elements and structure.

Determining the administrative and legal status of legal entities is important to clarify their legal capabilities established by law to the limits of permissible behavior. Also, the study of administrative and legal status will provide an opportunity to modernize the legislation that regulates it and determine the most effective version of legal norms, so that with their help it would be possible to effectively influence public relations.

Анотація

Адміністративна реформа, що триває сьогодні в Україні, не буде успішною без утворення принципово новітньої адміністративно-правової системи, першочерговим завданням якої є гарантування виконання конституційних приписів в усіх сферах суспільного життя та завершення посилення на застарілі догми радянської правової системи, неефективність та недієздатність якої підтвердила історія.

Такі обставини стали передумовою для перегляду суті адміністративного права, його системи, методу, предмету. Безумовно, це справило вплив не тільки на систему суб'єктів адміністративного права, кількість елементів якої постійно зростає, але й на засоби, способи та підходи наукового дослідження цих питань. Також неспростовним є факт, що суттєвої ваги набуває аналіз правового статусу суб'єктів адміністративного права, в тому числі й визначення їх сутності та значення в сучасних реаліях та у найближчому майбутньому.

Адміністративне право наділяє правосуб'єктністю значно більше коло суб'єктів, ніж у будь-якій іншій галузі права. Насамперед, суб'єктами адміністративного права є громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства. Їх правовий статус неоднаковий, і різниться залежно від статі, віку, стану здоров'я, громадянства.

Суб'єктами адміністративного права також є органи держави, підрозділи їх апарату, громадські організації, адміністрація підприємств, установ, організацій, структурні підрозділи підприємств, установ, організацій, органи місцевого самоврядування.

З огляду на велику кількість суб'єктів адміністративного права виникає необхідність у теоретичному дослідженні сутності поняття адміністративно-правового статусу, з'ясування його елементів та структури.

Визначення адміністративно-правового статусу суб'єктів права має вагому суть для з'ясування їхніх правових можливостей, установлених правом меж дозволеної поведінки. Також дослідження адміністративно-правового статусу дасть можливість модернізувати законодавство, яке його регулює та визначити найефективніший варіант правових норм, щоб за їх допомоги можна було б ефективно впливати на суспільні відносини.

Keywords: *administrative and legal status, legal personality, rights, responsibilities*

Ключові слова: *адміністративно-правовий статус, правосуб'єктність, права, обов'язки.*

Адміністративно-правовий статус особи як комплексний інститут має свою юридичну конструкцію. З самої назви «юридична конструкція» випливає, що адміністративно-правовий статус має свою складну структуру, що складається з відповідних елементів (складових частин), які наповнюють матеріальним змістом вказане поняття.

Важливим моментом визначення структури та основних елементів адміністративно-правового статусу є насамперед співставлення думок різних вчених щодо їх сутності.

Поняття структури є багатоаспектне і поєднує в собі досить велику кількість сфер суспільного життя. Для розуміння поняття структури звертаємося до юридичної енциклопедії під редакцією Ю.С. Шемшученко, де визначено структуру як сукупність пов'язаних між собою сталих зв'язків, які виникають між великою кількістю компонентів об'єкта, що сприяє його цілісності та тотожності [14, с. 324].

Тобто структура є багатозначним поняттям, яке взаємопов'язане із багатьма явищами, зокрема правовими. У словнику базової термінології з адміністративного права структура визначається як поєднання стійких зв'язків об'єкта, що сприяють його цілісності та відповідності собі, тобто залежно від внутрішніх та зовнішніх змін, зберігаються основні характеристики об'єкта.

У праві поняття «структура» найчастіше використовують у поєднанні з іншими правовими елементами. Так, укладач словничка юридичних термінів В.П. Марчук, визначає структуру норми права як її внутрішню побудову або сукупність взаємопов'язаних елементів [11, с. 92].

Відтак структура характеризує елементи будь-чого, що поєднанні між собою системним зв'язком. Структура правового статусу – комплексна побудова його елементів, частин, їх сукупність, ієрархічна координованість, взаємозв'язок і взаємодія, що сприяє забезпеченню єдності та цілісності цього поняття.

Слід зазначити, що сьогодні відсутня єдина точка зору щодо кількості елементів адміністративно-правового статусу. Так, О.В. Мещерякова вважає, що адміністративно-правовий статус особи складається з прав, свобод, обов'язків та відповідальності, що становлять основу правового статусу, а тому є його обов'язковими елементами [12].

На думку О.Ф. Скакун, до структури правового статусу особи окрім прав, свобод, обов'язків повинні входити такі елементи, як правосуб'єктність та відповідальність [13, с.409–412].

Проведений нами аналіз наукових доробок, присвячених виокремленню елементів адміністративно-правового статусу, дав нам підстави говорити про існування вузького, класичного та розширеного поглядів на визначення елементів адміністративно-правового статусу.

Вузький підхід характеризується включенням лише основних елементів, без яких неможливе існування будь-якого правового статусу.

Вузького підходу дотримується І.П. Голосніченко, зазначаючи, що зміст адміністративно-правового статусу особи становить комплекс її прав і обов'язків, закріплених нормами адміністративного права, реалізація яких забезпечується певними гарантіями. Основою цього статусу є адміністративна правоздатність – здатність мати права і виконувати обов'язки адміністративно-правового характеру [4].

В.В. Зуй вважає, що до структури адміністративно-правового статусу повинні входити обов'язки, права, гарантії діяльності та юридична відповідальність [7].

Отже, класичним елементним складом адміністративно-правового статусу є права, обов'язки та відповідальність, з чим погоджуються більшість науковців-адміністративістів.

Відтак особливість того чи іншого визначення адміністративно-правового статусу залежить насамперед від того, які елементи обирає автор для його характеристики.

Слід зауважити, що переважна більшість науковців у сфері адміністративного права не розкриває зміст поняття адміністративно-правового статусу, звертаючи пильну увагу тільки на характеристику деяких його елементів, до яких, звісно, відносяться права, обов'язки та відповідальність. Але слід зазначити, що в юридичній літературі ми можемо зустріти також й інші погляди на елементний склад адміністративно-правового статусу.

Окремі думки, які не відносяться до жодного з підходів, можна навести думки окремих науковців про те, що до елементів адміністративно-правового статусу належать функції, завдання, компетенції [5, с. 145].

Має право на життя думка вчених про те, що у межах адміністративно-правового статусу доцільно виокремити цільовий блок, в склад якого входять принципи, мета, функції, завдання; структурно-організаційний блок, до якого можемо віднести порядки створення, реорганізації, ліквідації, процес

діяльності, лінійна та функціональна підпорядкованість, а також компетенційний блок, до змісту якого потрапляють права, обов'язки, відповідальність.

Виходячи з наведених нами позицій вчених щодо елементного складу правового статусу суб'єктів адміністративно-правових відносин, то зауважимо, що він, насамперед, залежить від того, чи це фізична, чи юридична особа. Наприклад, якщо фізична особа, то елементами її правового статусу будуть: права, обов'язки та відповідальність, якщо юридична, то до таких елементів вчені відносять: мету її утворення та діяльності, завдання, функції, обов'язки, права, відповідальність, особливості організаційно-структурної будови та взаємовідносин.

Так, О.М. Алтуніна стверджує, що класичний елементний склад адміністративно-правового статусу характерний для фізичних осіб – суб'єктів адміністративного права. Для юридичних осіб доцільно до елементів адміністративно-правового статусу відносити мету, завдання, функції, повноваження та відповідальність [1].

В.Я. Малиновський відрізняючи адміністративно-правовий статус фізичної та юридичної особи, до останнього відносить такі основні елементи: завдання та цілі, компетенція, відповідальність, порядок формування та процедури діяльності цих органів [10, с. 379].

У науковій літературі доволі часто зустрічається аналіз елементів адміністративно-правового статусу органів державного управління.

Розглядаючи вищевказані наукові позиції щодо складових елементів адміністративно-правового статусу, слід вказати на ту обставину, що єдиного наукового підходу до цього питання, на сьогоднішній день, в науці адміністративного права ще не винайдено.

Під елементами адміністративно-правового статусу необхідно розуміти його складові, які визначають специфіку суб'єкта адміністративно-правових відносин, відмінність від інших суб'єктів, що в сукупності складають цілісну, змістовну, системну, юридичну характеристику конкретного учасника цих відносин. Таким чином, адміністративно-правовий статус особи утворюється із сукупності елементів, які і утворюють його склад.

Крім різних позицій науковців щодо переліку структурних елементів адміністративно-правового статусу, доцільно зазначити, що його обов'язковими елементами слід вважати: адміністративну правосуб'єктність; права; обов'язки; заборони і визначену відповідальність в разі їх порушення. Доцільно також виокремлювати адміністративно-правові гарантії.

Правознавець В.В. Галуцько визначає адміністративно-правовий статус особи як сукупність юридичних засобів, що характеризують місце і роль фізичної або юридичної особи в адміністративно-правових відносинах, а визначальними для аналізу адміністративно-правового статусу особи на його погляд такі юридичні інститути: публічні

суб'єктивні права та юридичні обов'язки, правосуб'єктність особи, адміністративна відповідальність, у деяких випадках дисциплінарна відповідальність посадових осіб публічної адміністрації [3, с. 57–61].

Утім необхідно відмітити сучасну тенденцію відходу від традиційного розуміння адміністративно-правового статусу як системи прав та обов'язків, наданих особі державою і застосування «широкого підходу» до проблеми структури адміністративно-правового статусу особи. В якості обов'язкових його структурних елементів виступають відповідні правові норми, правосуб'єктність, права та обов'язки, їх юридичні гарантії, юридична відповідальність, правовідносини загального характеру.

Таке широке тлумачення структури адміністративно-правового статусу визначає необхідність додаткової характеристики суб'єкта адміністративних правовідносин. З адміністративно-правової точки зору суб'єкт – це носій (власник) прав і обов'язків у сфері державного управління, передбачених адміністративно-правовими нормами, здатний ці права реалізувати, а покладені обов'язки – виконати.

З цього можемо зробити висновок про те, що «кандидат» на статус суб'єкта адміністративного права за своїми особливостями теоретично може бути носієм суб'єктивних прав і обов'язків у сфері державного управління, тобто може набувати комплекс соціальних ознак, які дозволяють наділити його суб'єктивними правами та обов'язками. «Кандидат», наділений такими особливостями, отримує статус суб'єкта лише в тому випадку, коли держава, застосовуючи адміністративно-правові норми, робить його носієм прав і обов'язків, які реалізуються останнім у сфері державного управління.

Слід також звернути увагу, що кожен суб'єкт адміністративно-правових відносин повинен характеризуватися колом характерних ознак.

О.Я. Зубрицька зазначає: «По-перше, з-поміж умов, за яких суб'єкт адміністративного права може стати суб'єктом адміністративно-правових відносин, виділимо: наявність адміністративно-правових норм, що передбачають права та обов'язки суб'єкта; наявність підстав для виникнення, зміни та припинення адміністративно-правових відносин, а також елементів адміністративної правосуб'єктності».

По-друге, права, обов'язки та відповідальність діють одночасно і доповнюють одне одного. Неможлива ситуація, за якої особа, володіючи певними правами, не матиме обов'язку щодо виконання суміжних (взаємозамінних) прав. Наявність обов'язку обумовлена невідворотністю відповідальності за порушення імперативних приписів.

По-третє, адміністративна правосуб'єктність вимірюється часом, характером та обсягом залежно від учасників, сфери (ролі) участі в конкретному інституті публічного права.

По-четверте, адміністративні правовідносини здійснюються у різних сферах державного управління, що мають свою специфікацію» [6].

Один з невід'ємних елементів адміністративно-правового статусу – адміністративна правосуб'єктність, під якою слід розуміти визнану державою здатність особи бути суб'єктом права, учасником правовідносин, тобто бути наділеним передбаченими законом правами та обов'язками, виступати суб'єктом правовідносин (зокрема, адміністративних).

Адміністративна правосуб'єктність складається з таких елементів, як адміністративна правоздатність та адміністративна дієздатність.

Адміністративна правоздатність – це передбачена адміністративно-правовими нормами здатність (можливість) мати суб'єктивні права і виконувати суб'єктивні обов'язки. Правоздатність виникає з моменту народження і припиняється зі смертю особи.

Адміністративна дієздатність суб'єктів адміністративного права – це визнана адміністративно-правовими нормами здатність суб'єкта самостійно, своїми усвідомленими діями здійснювати суб'єктивні права і обов'язки та нести відповідальність.

В.К. Колпаков вказує на те, що потенційна здатність мати права й обов'язки у сфері державного управління (адміністративна правоздатність), реалізовувати надані права і обов'язки у сфері державного управління (адміністративна дієздатність), наявність суб'єктивних прав і обов'язків у сфері державного управління формують адміністративно-правовий статус суб'єкта і є складовими адміністративної правосуб'єктності [8, с. 68].

Суб'єктивні права – це надана і гарантована державою шляхом закріплення у правових нормах міра можливої (дозволеної) поведінки представника з метою задоволення інтересів. Антитезою суб'єктивних прав є суб'єктивні обов'язки. Дані поняття нерозривно пов'язані та не можуть існувати одна без одної.

Окрім суб'єктивних прав та обов'язків, деякі науковці включають до елементів адміністративно-правового статусу юридичну відповідальність – застосування до правопорушника передбачених санкцією юридичної норми заходів державного примусу [9, с. 33].

У свою чергу, Ю.П. Битяк підтримує точку зору щодо необхідності виділення такого елемента, як гарантії, підкреслюючи, що не всі види гарантій, а тільки юридичні гарантії можуть бути віднесені до змісту адміністративно-правового статусу особи [2, с. 43].

Як бачимо, не зважаючи на досить широкий діапазон поглядів, переважна більшість вчених виділяють у складі адміністративно-правового статусу особи права, свободи та обов'язки, а відносно решти елементів їх позиції різняться.

Крім того, до складу адміністративно-правового статусу доцільним вважаємо включення також

законних інтересів. Аналізуючи нормативно-правові акти, часто можна зустріти трактування «права та законні інтереси».

Ще одним структурним елементом правового статусу окремі вчені називають гарантії. Дійсно, гарантії є тими засобами, які сприяють реалізації прав, свобод, охоронюваних законом інтересів, виконанню юридичних обов'язків. Тому, без гарантування адміністративно-правового статусу не може бути створено реального механізму забезпечення прав, з огляду на що їх також варто включити до складу правового статусу.

Аналізуючи обсяг, межі змісту адміністративно-правового статусу особи, можна зазначити, що деякі науковці включають у структуру правового статусу особи і принципи, на яких він ґрунтується, доводячи свою точку зору тим, що в галузі регулювання правового статусу особистості в суспільстві правові принципи безпосередньо визначають сутність і зміст юридичних прав та обов'язків правового статусу особистості.

Отже, віднесення до структури правового статусу особи принципів теоретично розширює те коло прав та обов'язків, що передбачені законодавством і надає особі нові можливості. Вони покладаються в основу законодавства, що визначає права та обов'язки особи, тобто залежно від принципів правового статусу особи і визначається відповідний об'єм прав, обов'язків та свобод. Утім ці принципи не виступають самостійними структурними елементами. Вони є тими основними засадами, фундаментом, на якому базуються всі інші елементи надбудови (права та свободи, обов'язки, гарантії тощо) та на основі яких відбувається реалізація адміністративно-правового статусу. Віднесення принципів до елементів правового статусу не вказує на їх першочергове значення.

Як бачимо, думки вчених щодо визначення елементів адміністративно-правового статусу різняться, і це, також, залежить від того, розглядається статус фізичної чи юридичної особи, одноосібного чи колегіального суб'єкта.

Отже, аналіз структури адміністративно-правового статусу особи дозволяє зробити висновок, що змістом адміністративно-правового статусу особи є сукупність прав та обов'язків, закріплених нормами адміністративного права та гарантії їх реалізації.

Безсумнівно, що ядро адміністративно-правового статусу суб'єктів права, в структурному плані повинно визначатись основними правами, свободами та обов'язками. В правах та обов'язках не тільки закріплюються стандарти поведінки, які держава вважає обов'язковими, корисними, необхідними для повноцінної життєдіяльності соціальної системи, але і розкриваються основні принципи взаємовідносин держави і особи. Саме вони характеризують найбільшу за обсягом частину тих відносин і зв'язків, які виникають між суб'єктами права і державою. У них відображається правова природа, сутність суб'єкта, його призначення в державі та суспільстві, розкривається необхідність його

функціонування, принципи взаємодії з органами державної влади.

Підсумовуючи позиції вчених, ми дійшли висновку, що єдиного підходу до визначення основних елементів адміністративно-правового статусу суб'єктів правовідносин немає. Загалом нараховується від 2 до 13 елементів, які виділяють при визначенні адміністративно-правового статусу. Більшість авторів до основних елементів адміністративно-правового статусу відносять права, обов'язки та відповідальність.

В адміністративно-правовому статусі особи всі складові елементи не тільки тісно пов'язані між собою, доповнюють один одного, але й кожен з них має своє призначення. Усі складові елементи адміністративно-правового статусу несуть самостійне змістовне навантаження і, як наслідок, складають одне ціле.

Отже, встановлення визначеного переліку елементів адміністративно-правового статусу, їх закріплення у нормах права, конкретизація кожного з них призване визначити місце кожного суб'єкта у суспільстві та забезпечити його захист і одночасно запобігти зловживанням, порушенням вимог чинного законодавства з його боку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Алтуніна О.М. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування. *Право і Безпека*. 2010. № 4. С. 89–92.
2. Битяк Ю.П. Адміністративне право: підручник. Нац. Ун-т «Юридична академія ім. Я. Мудрого». 2–ге вид., переробл. та допов. Х.: Право, 2013. 656 с.
3. Галунько В.В. Адміністративне право України: навчальний посібник. Херсон: Грінь Д. С., 2015. 272 с.
4. Голосніченко І.П. Відносини державної служби та предмет регулювання адміністративного права. *Публічне право*. 2016. № 1. С. 12–19.
5. Гуржій Т.О. Адміністративне право України : навчальний посібник. К. : КНТ, 2011. 680с.
6. Зубрицька О.Я. Адміністративна правоздатність як елемент правосуб'єктності індивідуальних суб'єктів адміністративного права. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. № 3(41). С. 99–104.
7. Зуй В.В. Адміністративно-правовий статус громадян в Україні. *Правова держава Україна: Проблеми, перспективи розвитку*. Х., 1995. С. 107–108.
8. Колпаков В.К. Курс адміністративного права України: підручник. 2–ге вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2013. 872 с.
9. Лук'янець Д.М. Інститут адміністративної відповідальності: проблеми розвитку: монографія. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. 220 с.
10. Малиновський В.Я. Державне управління: навч. посібник. К.: Атіка, 2003. 576 с.
11. Марчук В.П. Словничок юридичних термінів : навчальний посібник. Міжрегіональна

академія управління персоналом. К. : МАУП, 2003. 128 с.

12. Мещерякова О.В. Щодо визначення елементів адміністративно-правового статусу учасників операцій ООН з підтримання миру. *Форум права*. 2011. № 2. С. 609–612.

13. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підручник. Х.: Еспада, 2006. 776 с.

14. Юридична енциклопедія: у 6 т. редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К.: Укр. енцикл., 1998. Т. 5. 2003. 736 с.

CLASSIFICATION OF TYPES OF REASONABLE RISK AS CIRCUMSTANCES THAT EXCLUDE CRIMINALITY OF AN ACT

**Serdyukova E.,
Matskevich A.**

Stavropol branch of Ranepa, Russia

КЛАССИФИКАЦИЯ ВИДОВ ОБОСНОВАННОГО РИСКА, КАК ОБСТОЯТЕЛЬСТВА, ИСКЛЮЧАЮЩЕГО ПРЕСТУПНОСТЬ ДЕЯНИЯ

**Сердюкова Е.В.
Мацкевич А. А.**

Ставропольский филиал РАНХиГС, Россия

Abstract

The need to consider this issue in this paper is predetermined by the fact that the classification of reasonable risk is not only of cognitive significance, but also allows to solve the question of the legality of the risk to a certain extent.

The article will consider the types of risk that can not be attributed to criminal acts due to the circumstances that occur during the Commission of actions that will later be recognized as a reasonable risk.

Аннотация

Необходимость рассмотрения данного вопроса в настоящей работе предопределяется тем, что классификация обоснованного риска имеет не только познавательное значение, но и позволяет в определенной мере решить вопрос о правомерности риска.

В статье будут рассмотрены виды риска, которые отнести к преступным деяниям нельзя в силу обстоятельств, которые происходят во время совершения действий, которые в дальнейшем будет признан как обоснованный риск.

Keywords: *risk, necessary defense, criminality of the act, legality of the risk.*

Ключевые слова: *риск, необходимая оборона, преступность деяния, правомерность риска.*

В уголовном праве М.С. Гринберг одним из первых предложил и детально рассмотрел в своих работах классификацию видов риска ¹. По его мнению важность видовой классификации риска особенно актуальна тем, что прежде чем давать правовую оценку (квалификацию) допущенному риску, необходимо вначале изучить обстоятельства, при наличии которых у лица возникает право на обращение к риску, т. е. вначале «рассмотреть его виды».

М.С. Гринберг выделяет следующие виды риска: *технический, новаторский и риск из причинения вреда*, а по «степени регламентации риска» выделяет *инициативный, факультативный и обязательно предписанные законом* виды риска.

Позднее автор предложил видовую классификацию на основании характера деятельности, полагая, что риск имеет место на производстве, в хозяйственной деятельности, в искусстве, медицине, педагогике и т. д.

Важное теоретико-практическое значение по вопросу классификации видов обоснованного риска имеет и ряд работ других авторов.

На наш взгляд, наиболее значимой в уголовном праве является классификация риска на основании *рода и характера* деятельности, предложенная О.Д. Ситковской. Эта классификация позволяет выделить *профессиональный, технико-эксплуатационный и спортивный* риски ².

Выделение профессионального вида риска обусловлено тем, что в большинстве случаев обоснованно рискованная деятельность свойственна профессионалам, субъектам, которые обладают специальными знаниями и опытом в той или иной области человеческой деятельности (профессиональной квалификацией) и достаточно часто для достижения определенных, общественно значимых целей и задач находятся в ситуации риска. Профессиональный вид риска осуществляется в рамках человеческой деятельности самого различного рода и характера.

¹ См.: Гринберг М.С. Проблема производственного риска в уголовном праве. М., 1963. С. 40.

² См.: Ситковская О. Д. Психология уголовной ответственности. М. 2018.С. 158.